

CISU fælles skriftligt bidrag vedrørende indhold i en ny udviklingspolitisk strategi

Aarhus den 5. februar 2021

CISU – Civilsamfund i Udvikling er en sammenslutning af mere end 270 folkelige, danske organisationer, der alle er engagerede i udviklingsarbejde. Medlemsorganisationerne har mere end 1.8 mio. medlemmer, over 500.000 bidragsydere og mere end 300.000 frivillige og repræsentanter således bredden og dybden i dansk udviklingssamarbejde. [Her kan man se, hvilke organisationer der er medlem af CISU.](#)

Den nuværende udviklingspolitiske og humanitære strategi - Verden 2030 - har dannet en god ramme for dansk udviklings- og humanitært arbejde over de seneste år. Samtidig peger erfaringer samlet siden 2017 på, at der i lyset af ændringer i verden omkring os er behov for at opdatere den. CISU og medlemsorganisationerne har derfor set frem til, at arbejdet med indhold til en ny udviklingspolitisk strategi skulle starte. Derfor har vi med interesse fulgt høringsen i Folketinget den 28. januar 2021 og ser frem til også at afholde en debatkonference om indhold i strategien for civilsamfundsorganisationer den 25. februar 2021.

Vi sætter pris på traditionen med at inddrage civilsamfundet og andre interessenter, men ser også gerne en længere og endnu mere inddragende og transparent høringsperiode, når der foreligger et udkast til strategien. Dette vil blandt andre give mindre og særligt frivilligbaserede organisationer bedre mulighed for at bidrage.

Da der ikke foreligger et udkast til strategien, forholder dette skriftlige bidrag sig til erfaringer fra Verden 2030 og diverse andre inputs. Herunder et medlemsmøde i januar 2021 med mere end 60 deltagere fra CISUs medlemsorganisationer, skriftlige input til CISUs fælles høringssvar fra 39 medlemsorganisationer, input fra CISUs bestyrelse samt erfaringer indsamlet gennem en medlemsundersøgelse af CISUs medlemsorganisationer i 2019 om det folkelige engagement i det danske udviklingssamarbejde og en ny medlemsundersøgelse om aktuelle temaer, hvor 135 organisationer har svaret, inden undersøgelsen lukker om en uge.

Flere af CISUs medlemsorganisationer indsender egne høringssvar til en ny udviklingspolitisk strategi. Dette høringssvar fra CISU fokuserer primært på civilsamfundsstøtten og de områder indenfor udviklingssamarbejdet, som er fælles for et flertal af medlemsorganisationerne.

På første side præsenteres vores overordnede input til den nye udviklingspolitiske strategi. De enkelte synspunkter uddybes fra side 3 og frem.

Anbefalinger fra CISU til en ny udviklingsstrategi

1. Overordnede synspunkter

1a. Den danske udviklingsbistand skal fremme demokrati, være rettighedsbaseret og fattigdomsorienteret og bidrage til at bekæmpe ulighed

1b. Udviklingsbistanden skal være dybere forankret omkring opbygning af stærke civilsamfund.

1c. Klimakrisen kræver større fokus på at bekæmpe og afbøde konsekvenserne af klimaforandringer i verdens fattigste lande.

1d. Udvid mulighederne for at arbejde i nexus mellem udvikling og humanitært arbejde.

---

2. Fremtidig støtte til civilsamfundet

2a. Et aktivt, uafhængigt og mangfoldigt civilsamfund er en grundpille i et konsolideret demokrati og et mål i sig selv.

2b. Strategien skal fremme ligeværdige partnerskaber.

2c. Lokaliseringsdagsordenen skal gennem puljeordninger understøtte, at partnerskaber udvikles nedefra.

2d. Udvidelse af civilsamfundets råderum i det globale syd skal være en hjørnesten.

2e. Giv mulighed for strategiske ydelser i et langsigtet perspektiv for at fremme bæredygtig forandring.

---

3. Fremtidig støtte til puljeordninger

3a. Udviklings samarbejde skal sikre både bredde og dybde i resultater ude i verden.

3b. Strategien skal styrke danskernes folkelige engagement i udviklings samarbejdet

3c. Et øget engagement kræver mindre politisk styring og forenkling af unødvendige krav til danske civilsamfundsorganisationer.

3d. Oplysningsarbejde er en vigtig del af udviklings samarbejdet

---

1. Overordnede synspunkter

1a. Den danske udviklingsbistand skal fremme demokrati, være rettighedsbaseret og fattigdomsorienteret og bidrage til at bekæmpe ulighed

Dansk udviklingspolitik skal fortsat fremme demokrati og være rettighedsbaseret og fokusere på at løfte mennesker ud af fattigdom. Det er særligt vigtigt at understrege i en tid, hvor bistands- og indenrigspolitik i højere grad end tidligere kobles sammen.

Det er i den sammenhæng helt afgørende, at vi tænker *Leave No One Behind*-princippet, som også er en del af 2030-dagsordenen, med i en ny udviklingspolitisk strategi. Dette betyder også, at det er vigtigt at have fokus på minoriteters rettigheder – for eksempel i forhold til køn herunder særligt kvinder og børn samt rettigheder relateret til eksempelvis trosfrihed og seksuel orientering. Endvidere er det vigtigt at forholde sig til unges muligheder.

Coronakrisen har skubbet flere mennesker ud i fattigdom og øget den globale ulighed. Derfor er det også vigtigt, at vi får de fattigste med og bidrager til at mindske uligheden igen i en retfærdig genopbygning af verden efter coronapandemien.

Civilsamfundet skal i denne forbindelse tænkes med som en vigtig aktør i at få de mest sårbare med og støtte processer, som fremmer menneskerettighederne.

Udviklingsbistanden skal fokusere på at understøtte udvikling, der hvor fattige er, og dermed forebygge migration forårsaget af for eksempel klimaforandringer og fattigdom.

1b. Udviklingsbistanden skal være dybere forankret omkring opbygning af stærke civilsamfund.

Det danske demokrati og det velfærdssamfund, Danmark i dag nyder godt af, står på skuldrene af de mennesker, der igennem historien har engageret sig i et utal af foreninger såsom idrætsforeninger, bestyrelser for vandværker, menighedsråd, fagforeninger og meget, meget mere. Netop vores særegne danske erfaringer med at opbygge et aktivt og mangfoldigt foreningsliv - og dermed et civilsamfund der sikrer borgeres rettigheder - gør, at Danmark kan gøre en stor indsats ude i verden.

Danmark og danske civilsamfundsorganisationer gør en stor indsats for at styrke civilsamfundet i det globale syd, men vi kan gøre meget mere. Udviklingsbistanden skal i endnu højere grad fokusere på at opbygge stærke civilsamfundsaktører ude i verden, som kan videreføre aktiviteter, der fortsat understøtter demokrati og forbedrer verdens fattiges liv, også når den danske støtte rinder ud.

1c. Klimakrisen kræver større fokus på at bekæmpe og afbøde konsekvenserne af klimaforandringer i verdens fattigste lande.

Klimaforandringerne er en global udfordring, der i stigende grad rammer de fattige lande. En af de mange udfordringer er, at klimaforandringerne accelererer eksisterende konflikter og får flere mennesker til at flygte eller migrere fra deres hjem.

Det kan vi ikke ændre på den korte bane. Derfor glæder det os, at ministeren for udviklingssamarbejde i sin tale til høringen i Folketinget fremhævede et ønske om, at strategien vil sætte klima og den grønne dagsorden i centrum og ligeledes nævnte vigtigheden af klimatilpasning og modstandsdygtighed overfor klimaforandringer.

Vi tilslutter os, at den nye strategi bør have et langt stærkere fokus på klimahandling, som i højere grad skal målrettes de fattigste og mest marginaliserede mennesker.

Vi foreslår, at det sker i samarbejde med civilsamfundet igennem et større fokus på klimatilpasning til de mennesker, som er hårdest ramt, da civilsamfundet har en særlig evne til at nå ud til netop de mest sårbare og styrke resiliens ikke bare nationalt men også lokalt - helt ned til lokale husstande.

Når Danmark støtter klimaforebyggelse med dansk udviklingsbistand, skal forebyggelsen også være fattigdomsorienteret. Vil man eksempelvis anlægge grøn energi i et udviklingsland, bør man undersøge mulighederne for at gøre det til den fattigste del af et lands befolkning. Samtidig er det vigtigt, at man inddrager lokalbefolkningen og sikrer, at der ikke sker negativ indvirkning på menneskerettighederne.

For at sikre indsatsernes bæredygtighed skal bistanden også understøtte lokale klimatilpasningsløsninger, støtte lokale organisationer til at give input til nationale klimaplaner og styrke folkelige klimabevægelser.

Alt dette kræver desuden, at Danmark lever op til den internationale aftale om at bidrage med nye og additionelle klimamidler.

1d. Udvid mulighederne for at arbejde i nexus mellem udvikling og humanitært arbejde.

Verden er blevet mere skrøbelig. Med flere og flere langsigtede humanitære kriser er det vigtigt, at der er mulighed for at lave indsatser, der bremser kriserne nu og her, samtidig med det er muligt at lave udviklingsindsatser, der sikrer, at kriser ikke opstår. Mennesker, der lever i områder med langvarig krise, har brug for nødhjælp, men også fortsat skolegang til deres børn og styrket resiliens for at modstå krisen.

Med Verden 2030 er vi kommet et stykke med nexus-tilgange og opgøret med silotænkningen i udviklingsbistanden, men vi er ikke i mål. I den nye strategi skal humanitært arbejde og langsigtet udvikling tænkes endnu bedre sammen. Særligt i forhold til hvordan nexus kan operationaliseres i praksis, eksempelvis gennem netop arbejdet med resiliens og konflikthåndtering.

CISU understøtter udviklingssamarbejde forstået som udviklingsorienteret såvel som humanitært arbejde. Nexus er derfor vigtigt for CISUs medlemsorganisationer og næsten halvdelen af dem har en del eller det meste af deres arbejde indenfor nexus. Nexus-tilgangen skaber synergi og sammenhæng på tværs af indsatser for deres målgrupper og udvider deres muligheder for at handle. Derfor er det vigtigt, at også mindre og mellemstore civilsamfundsorganisationer fortsat har mulighed for at arbejde i nexus i samarbejde med deres lokale partnere.

2. Fremtidig støtte til civilsamfundet

2a. Et aktivt, uafhængigt og mangfoldigt civilsamfund er en grundpille i et konsolideret demokrati og et mål i sig selv.

Et stærkt civilsamfund er en dansk kerneværdi. Civilsamfundet er grundpillen i udviklingen af det danske samfund med samarbejde mellem private, offentlige og civile aktører. Civilsamfundet går på tværs af og understøtter de tre sektorer, f.eks. som arbejdsmarkeds- og forbrugerorganisationer i forhold til den private sektor, brugergrupper som fx patientforeninger samt som skole- og institutionsbestyrelser i forhold til den offentlige sektor og organisationer indenfor civilsamfundsområdet.

En ny strategi skal derfor fortsat anerkende vigtigheden af at inddrage et mangfoldigt civilsamfund i Danmark for at udvikle rettighedsbaseret, demokratisk global udvikling. Dette kan understøttes ved at øge støtten til civilsamfundets langsigtede udviklingssamarbejde samt ved at give muligheder for nye samarbejder mellem civilsamfundet og firmaer fra den private sektor og fx forskningsinstitutioner i den offentlige sektor

Strategien bør desuden have fokus på at styrke civilsamfundets rolle i det globale syd for at fremme ligeværdige partnerskaber og demokratiudvikling nedefra og op.

2b. Strategien skal fremme ligeværdige partnerskaber.

Det ligeværdige partnerskab handler om at arbejde med ligesindede organisationer, der oftere er sagsfunderet, fagligt baseret og baseret på en legitimitet af medlemmer bestående af samme minoritet eller faglige fokusering. Det er vigtigt at understøtte sådanne horisontale partnerskaber mellem ligesindede snarere end mere vertikale partnerskaber drevet fra toppen med skiftende strategier. Det er desuden vigtigt, at partnerskaber også involverer sociale bevægelser og løsere organiseringer ofte med et særligt fokus på unge, da drivkraften bag social udvikling ofte udspringer fra disse.

Der er behov for en øget investering i det mangfoldige civilsamfund for at sikre, at det er borgernes stemmer, der er med til at forme de samfund, som skal leve videre i fremtiden. Der er ikke behov for én enkelt løsning – der er behov for mange og manges løsninger. Det bidrag skal Danmark fortsat understøtte med den diversificerede støtte til forskellige civilsamfundsnetværk, der arbejder med mange typer af relationer og samarbejde, så det bliver de manges fælles engagement, der står stærkt.

Puljer bør kunne skabe bedre mulighed for, at ansøgere kan tænke langsigtet og sikre den nødvendige omstillingsparathed i en foranderlig fremtid. Derfor er det centralt at sikre og udvide de åbne og universelle puljer, der kan medvirke til et globalt fælles engagement omkring bæredygtige løsninger, der responderer med de manges løsninger på de globale kriser.

2c. Lokaliseringsdagsordenen skal gennem puljeordninger understøtte, at partnerskaber udvikles nedefra.

Danske organisationers stærke relation til lokale parterne gør det muligt at støtte deres

partnerorganisationer i at udvikle deres egne prioriteringer og arbejdsformer. Det ser CISU som en væsentlig del af lokaliseringdagsordenen, som vi derfor er positivt stemte overfor.

Lokaliseringdagsordenen handler om i stadig højere grad at sikre, at lokale partnere i praksis er i kontrol over for eksempel egne prioriteringer, strategier og ressourcer.

Det kræver stadig bedre rammebetingelser for at støtte lokale partnere fleksibelt, så partnerskabet bidrager til et reelt *shift in power*.

Puljeordningernes særlige fokus på partnerskaber kan spille en klar rolle i denne proces, da ligeværdige partnerskaber kan bidrage til styrkelse af det lokale civilsamfund til at fremme rettigheder i demokratiske processer og samtidig gennem udviklings- og humanitære indsatser bidrage til at konkrete forbedringer i folks livsvilkår

2d. Udvidelse af civilsamfundets råderum i det globale syd skal være en hjørnesteen.

Civilsamfundet er under pres i hele verden. Det angribes med dødstrusler og med mere subtile taktikker som overvågning og digitale smædekampagner.

Danmark bør gå forrest i at støtte det aktive, mangfoldige og uafhængige civilsamfund. Udviklingsstrategien skal gøre det muligt, at der kan skabes direkte alliancer og samarbejde mellem det stærke danske civilsamfund, der historisk har kæmpet for rettigheder her i Danmark, og civilsamfundsorganisationer, bevægelser, interesseorganisationer og andre sammenslutninger, som ligeledes i dag kæmper for disse grundlæggende frihedsrettigheder rundt om i verden.

Ifølge CIVICUS – World Alliance for Citizens Participations 'State of Civil Society Report 2020' er det kun 3 % af verdens befolkning, der lever i egentlige åbne samfund. Den tendens er blevet forværret under corona-krisen, når regeringer har brugt krisen som påskud for at begrænse råderummet og handlefriheden for civilsamfundet.

De opbyggelige kræfter består langt hen ad vejen af både stærke, lokale civilsamfund og dynamiske sociale bevægelser med mere uformel ledelse og organisering.

I en ny udviklingspolitisk strategi skal vi derfor også fortsat styrke opbakningen til lokale civilsamfund, sociale bevægelser og rettighedsforkæmpere, der står i front, når krisen rammer. Samtidig skal en ny udviklingspolitisk strategi have større fokus på det civile råderum – også efter corona-krisen – og understøtte de bredt tilgængelige støtteformer, der direkte sikrer en modstandsdygtighed og handling over for de indskrænkninger, som forventes at fortsætte efter corona pandemien er aftaget. Det skal sikre, at bæredygtig udvikling af og støtte til civilsamfundet, sociale bevægelser og rettighedsforkæmpere holder ved.

2e. Giv mulighed for strategiske ydelser i et langsigtet perspektiv for at fremme bæredygtig forandring.

Det er vigtigt, at det også i en ny udviklingspolitisk strategi er muligt for civilsamfundsorganisationer at kombinere kapacitetsudvikling og fortalervirksomhed med understøttende strategiske ydelser.

Strategiske ydelser er ydelser, der er med til at underbygge civilsamfundets kapacitet og evne til at udføre fortalervirksomhed. Desuden bidrager de direkte til målgruppen og rummer såvel faglige som tekniske input rettet mod målgrupper. Det kan dreje sig om faglige metoder og processer, såsom udviklingen af innovative pædagogikker, træning af bønder i nye landbrugsmetoder eller faglig undervisning om nye sundhedspraksisser. Strategiske ydelser kan dog også i begrænset omfang – særligt i humanitære kriser - være mere håndgribelige såsom reovering af bygninger og levering af udstyr, men kun når det har et strategisk formål i forhold til partnerens rolle som civilsamfundsorganisation.

Strategiske ydelser, organisatorisk kapacitetsopbygning og fortalervirksomhed kan i samspil med hinanden adressere de grundlæggende årsager til fattigdom og undertrykkelse af menneskerettigheder.

Samtidig viser erfaringer, at udviklings- og humanitære aktiviteter har de største og mest varige forandringer, når fortalervirksomhed kombineret med kapacitetsudvikling af civilsamfundsorganisationer er understøttet af netop relevante strategiske ydelser.

3. Fremtidig støtte til puljeordninger

3a. Udviklings samarbejdet skal sikre både bredde og dybde i resultater ude i verden.

Som nævnt ovenfor ser CISU udviklings samarbejde som både inkluderende langsigtet udvikling og humanitære indsatser. Civilsamfundsorganisationer skal igennem puljeordninger kunne søge om støtte til - i samarbejde med deres partnere - at gennemføre indsatser i *alle* lande på DAC-listen og indenfor *alle* verdensmål. Dette skal være muligt ud fra en bred vifte af støttemodaliteter.

Behovet for udviklingsindsatser er stort i mange fattige lande, og der er danske organisationer, herunder medlemsorganisationer i CISU, som er aktive og har opbygget langvarige og solide partnerskaber igennem mange år i langt de fleste af dem. Danmark risikerer at miste både vigtige fattigdomsreducerende resultater og folkeligt engagement i udviklings samarbejdet, hvis vi skal forlade nogle af landene.

Leave No One Behind-princippet bag verdensmålene betyder, at alle 17 mål skal nås for alle mennesker i verden. Målene hænger sammen, og sammen med verdenssamfundet har Danmark forpligtet sig på at arbejde for, at vi når dem alle. Hvis det skal lykkes, er det helt afgørende, at det fortsat er muligt for danske civilsamfundsorganisationer at lave indsatser indenfor alle 17 verdensmål i samarbejde med deres partnere i det globale syd. Et snævert fokus på enkelte mål kan få konsekvenser for opnåelsen af andre. Vi anbefaler derfor også, at der er et styrket fokus på sammenhængen mellem målene.

3b. Strategien skal styrke danskernes folkelige engagement i udviklings samarbejdet

Civilsamfundsstøtten kan mere end at understøtte, at folk i fattige lande kan engagere sig i en bæredygtig global udvikling ude i verden. Den kan også engagere danskere og skabe globalt udsyn og solidaritet. Erfaringer fra dette globale engagement kan samtidig bidrage til opretholdelsen af den kollektive bevidsthed om de demokratiske værdier i vores eget samfund.

Mange danskere engagerer sig allerede i arbejdet med at forandre verden, og det engagement er en forudsætning for organisationernes eksistens. Men det betyder også meget mere end det. Hvis vi skal sikre den folkelige opbakning til udviklingsbistanden og realisere en ny udviklingspolitisk strategi ude i verden, skal vi sikre et fortsat globalt engagement.

Mange organisationer vil gerne styrke og udvide deres arbejde med at engagere danskere, men oplever, at det er svært at skaffe midler til det.

Derfor bør den nye udviklingspolitiske strategi sikre gode rammer og mulighed for langsigtet økonomisk støtte til organisationernes engagementsarbejde. Det kunne for eksempel være i form af lønninger til mobilisering og koordinering af frivillige eller udgifter i forbindelse med afholdelse af mellemfolkelige aktiviteter.

3c. Et øget engagement kræver mindre politisk styring og forenkling af unødvendige krav til danske civilsamfundsorganisationer.

I de seneste år har der været en stigning i politiske fastsatte mål – herunder danske interesser og sikkerhedspolitik - som udviklingsbistanden skal leve op til. I en ny strategi er det vigtigt, at man i højere grad giver plads til indsats, der er i modtagerlandenes og de fattiges interesser.

Bæredygtige udviklingsresultater bygger på langsigtet engagement og samarbejdsindsatser, der responderer på dagsordener og prioriteter lokalt. Dog er langsigtede strategiske mål i stigende grad blevet undermineret af kortsigtede politiske prioriteter udmøntet i midlertidige puljer og særbevillinger. Samtidig indebærer særbevillinger meget ekstra administrativt arbejde for ansøgende organisationer, som kunne være brugt bedre til at lave udviklingssamarbejde.

Det kan være yderst demotiverende for engagementet både i Danmark og resten af verden, når frivillige foreninger, civilsamfundsorganisationer og andre aktører skal omstille og omprioritere indsats, de er dybt engageret i, på baggrund af hastigt skiftende politiske prioriteter.

Udviklingsstrategien skal være en løftestang for et større, bredere og mere mangfoldigt folkeligt engagement i udviklingssamarbejdet - både i Danmark og i resten af verden. Det kan den blive, når der arbejdes for en forenkling af krav og procedurer til det mangfoldige civilsamfunds engagement i udviklingssamarbejdet. Der bør være en skarp proportionalitet mellem bevillingsstørrelser og krav til bevillingshavere - så der også ved mindre bevillinger (og i mindre dele af større bevillinger) er plads til en større risikovillighed.

Dette kan både skabe flere innovative løsninger, mindske tærsklen for, at folk kan engagere sig i udviklingssamarbejdet, samt skabe grobund for, at danske organisationer i samarbejde med partnerorganisationer gensidigt kan vokse i partnerskabet, opbygge kompetencer og på den måde skabe gode og bæredygtige resultater. Vi må ikke drukne engagement i papirbunker.

3d. Oplysningsarbejde er en vigtig del af udviklingssamarbejdet

En højere grad af oplysning er et vigtigt led i en større grad af folkeligt engagement. Det mellemfolkelige engagement fører både til bedre resultater ude og større opbakning hjemme, og derfor er folkeoplysning en vigtig byggesten i dansk udviklingssamarbejde. Derfor bør oplysning også

tænkes ind i en dansk udviklingspolitisk strategi og ligeledes bakkes op med midler, der kan sikre nuanceret oplysning.

Koblingen af midler til oplysning med krav om nuancer i oplysningsarbejdet og refleksion over hvordan, formidlingen udstiller mennesker og problemstillinger kan sikre, at oplysningsarbejdet på nye måder kan fremme engagement, opbakning og stærke resultater i det mellemfolkelige udviklingssamarbejde.

Ved at stille midler til rådighed for oplysning om udviklingssamarbejdet og knytte krav til anvendelsen af dem, kan vi sikre en nuanceret tilgang til oplysningsarbejdet. Dette bidrager til en perspektiverende og facetteret kommunikationen og giver informeret basis for den vigtige offentlige diskussion om hvad vi vil med og opnår fra udviklings- og humanitært arbejde.

Vi ser frem til fortsat at bidrage med input til indholdet i en ny udviklingspolitisk strategi.

På vegne af CISUs medlemsorganisationer

Katrine Skamris

Forperson i CISU – Civilsamfund i Udvikling